Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 21 november 2024
Erfgoedbeleid
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer B. Bahlmann
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Notulist:	mevrouw R. Leeuwenburgh Vendrig

Raadsleden/ fractieassistenten:

Stadsbelang:	de heer J. Roeland
Democraten Gorinchem:	mevrouw L. Pellikaan
PvdA:	mevrouw P. de Groot
VVD:	de heer N. van Santen
ChristenUnie/SGP:	de heer A. de Jong
Gorcum Actief:	---
D66:	de heer R. Le Noble
CDA:	de heer P. Kuijten
SP:	de heer P. van Andel

Portefeuillehouder:	mevrouw E. Dansen
Ambtelijke ondersteuning:	mevrouw A. Evelein

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Erfgoedbeleid

In het voorjaar is besproken hoe om te gaan met het erfgoed en de suggesties die zijn opgehaald zijn verwerkt in het beleid dat vanavond aan de orde is.

Wethouder Dansen geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs). Zij is blij dat zij het erfgoedbeleid in haar portefeuille heeft maar ontdekte dat zij er geen ambtenaar, geen budget en geen beleid voor had. Uiteindelijk is de ambtenaar gekomen en nu is er beleid en hopelijk komt er ook budget beschikbaar. Het beleid wordt voor de komende 25 jaar geformuleerd. De uitvoeringsagenda wordt elke vier jaar geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. Erfgoedbeleid is belangrijk want in Gorinchem zijn veel mooie oude dingen, de vesting, monumentenpanden en het is een mooi oud stadje. Er is ook goed beleid nodig om budget te kunnen krijgen. Mevrouw Evelein zal in de presentatie ingaan op het Gorcums DNA en op hoe het erfgoedbeleid is vormgegeven. De wethouder schetst de vijf uitgangspunten: inzichtelijk maken van erfgoedwaarden, beschermen van monumenten en omgeving, behoud erfgoed door ontwikkeling, erfgoed beleefbaar maken en samen verantwoordelijkheid ervoor dragen.
Aandachtspunten zijn niet alleen aandacht voor het monument maar ook voor de omgeving, behoud door ontwikkeling en samen met alle erfgoedgemeenschappen de gedachte van het Verdrag van Faro een plek geven. De gemeente heeft de ambitie geen leges te berekenen voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor bouwactiviteit voor monumenten. Eigenaren van monumenten krijgen kosteloos energetisch advies. Er worden ook inloopavonden georganiseerd in dit kader. Nagedacht moet worden wat er nog meer gedaan kan worden. Desgevraagd licht zij toe dat met energetisch advies bedoeld wordt dat meegedacht wordt over een monument aanpassen zodat het geen energie lekt.

De heer Van Andel merkt op dat hij aanneemt dat er steeds een stukje van het beleid afkalft. Hij informeert naar het budget voor erfgoedbeleid.
Wethouder Dansen zou graag eigenaren van Gorcumse monumenten willen aanbieden om een percentage mee te betalen als stad aan verbeteringen van het monument. Onderzocht wordt wat dat mogelijkerwijs kan kosten.

De heer Van Santen vindt het een mooi stuk maar hij worstelt met het onderwerp financiën. Hij vraagt naar de financiële voorwaarden bij verkoop van een monumentaal pand van de gemeente. Voorkomen moet worden dat iemand het snel met veel winst doorverkoopt.
Wethouder Dansen zegt dat een nieuwe eigenaar misschien beter voor het monument kan zorgen dan de gemeente. Het is wel de bedoeling dat het monument in stand blijft. Dat wordt in een contract vastgelegd. De gemeente wil wel eigenaren helpen om het monument in stand te houden. Dat is een ambitie. Natuurlijk moet voorkomen worden dat er misbruik van gemaakt wordt.

De heer Van Santen vraagt hoe misbruik voorkomen kan worden. Welke contractafspraken worden dan gemaakt?
Wethouder Dansen zegt dat de gemeente alleen de eigen eigendommen kan verkopen. De afdeling vastgoed zal hiermee rekening houden.

De heer Kuijten kan zich voorstellen dat de gemeente erfgoed verkoopt en daarbij een kettingbeding overeenkomt voor de instandhouding. Dat kan ook bij subsidieverlening. Hoe staat de wethouder daar tegenover?
Wethouder Dansen zegt dat hier aanvullend beleid voor geformuleerd moet worden.
Verder licht zij toe dat er subsidie gegeven wordt voor het opknappen van winkelgevels. Dit wordt uitgebreid naar gevels van gemeentelijke monumenten.

De heer Kuijten merkt op dat er binnen in panden ook monumentale elementen zitten die het bewaren waard zijn. Hij leest hier niets over.
Wethouder Dansen zegt dat mevrouw Evelein hierop terug zal komen.

Mevrouw Evelein vervolgt de presentatie. Wat betreft het interieur zegt zij dat dit altijd ook beschermd is als een pand in Gorinchem aangewezen is als monument. Een aantal zaken moet nog in kaart gebracht worden.
Zij schetst het DNA van Gorinchem en verwijst naar de interactieve I&O en overleggen met stakeholders en verschillende afdelingen van de gemeente.
Voor het beleid heeft zij samengewerkt met veel andere afdelingen waardoor meerdere werkvelden erbij betrokken zijn.

De heer Van Santen begrijpt dat verwezen wordt naar andere beleidsstukken maar het ontbreekt aan meer inzicht. Wat zijn bijvoorbeeld de regels bij de overdracht van een gemeentelijk monumentaal pand naar een andere eigenaar.
Mevrouw Evelein antwoordt dat het rapport van de cultuurhistorische waarde in dit kader belangrijk is. Elke nieuwe eigenaar krijgt inzicht in het bezit. Vanuit vastgoed zullen andere regels gelden.

De heer De Jong vraagt of de Omgevingswet het nu makkelijker maakt of juist niet.
Mevrouw Evelein zegt dat het daardoor makkelijker is omdat ook de omgeving van het monument hierdoor beschermd wordt.

De heer Roeland vraagt of ook gebruik gemaakt wordt van de Monumentenwacht.
Mevrouw Evelein antwoordt bevestigend. Elk gemeentelijk monument krijgt een abonnement voor de Monumentenwacht. Zij gaat nader in op de aandachtspunten. De komende periode wordt onderzoek gedaan naar verschillende onderwerpen zoals interieurs. Er wordt ook gekeken naar andere disciplines en naar kansen en botsingen.

De heer Le Noble vraagt met betrekking tot het verduurzamen of er ook subsidies worden gegeven in dat kader.
Mevrouw Evelein zegt dat als het om een bouwactiviteit gaat er geen subsidie is voor de uitvoering. Wel een gratis energetisch advies.

De heer Le Noble vraagt naar de plannen voor het onderzoek naar interieurs.
Mevrouw Evelein antwoordt dat daar de erfgoedgemeenschap voor nodig is om een kaart te maken van wat er is. Het onderzoek moet ook vanuit de inwoners komen. Experts zullen het interieur dan beoordelen.

De heer Kuijten vindt de vrijstelling van leges mooi, maar dat kan per aanvraag erg verschillen. Hoe wordt daarmee omgegaan gezien het gelijkheidsbeginsel?
Wethouder Dansen licht toe dat het instrument leges is gekozen omdat dit gemakkelijk te realiseren is. Met een monument mag de eigenaar minder dan met een gewone woning. Het is een soort beloning voor mensen die hun monument goed onderhouden.

Mevrouw Pellikaan leest dat dit bekostigd wordt door het verhogen van andere leges. Om welke leges en welke bedragen gaat het dan?
Mevrouw Evelein antwoordt dat dit is berekend op basis van de aanvragen in de afgelopen drie jaar voor monumenten. Voor 2025 zal het om een bedrag van ongeveer € 6.000 gaan. Met de afdeling vergunningen is gekeken naar een compensatie.
Wethouder Dansen vult aan dat de raad per onderdeel van het verdere beleid geraadpleegd wordt.

Mevrouw Evelein vervolgt de presentatie en gaat in op het beschermen van monumenten en de omgeving. Hiervoor moeten regels in het omgevingsplan opgenomen worden die nog moeten worden geformuleerd. Deze zullen ook aan de raad worden voorgelegd. Het is de bedoeling het beheer van de wallen te intensiveren. Gezocht wordt naar een mogelijkheid die niet al te duur is.
Desgevraagd zegt zij dat het kaartje in de presentatie nog niet volledig is.
Als alle onderzoeken uitgevoerd zijn voor het inzichtelijk maken de komende jaren zou het mooi zijn als in 2028 gestart kan worden met nieuwe aanwijzingen voor gemeentelijke monumenten of beeldbepalende gebouwen. Toezicht, handhaving en communicatie is in dit kader ook belangrijk.

Mevrouw De Groot merkt op dat er ook een kerkenvisie wordt opgesteld. Er wordt gesproken over eigenaren van religieuze gebouwen maar ook over eigenaren van kerkgebouwen en het opstellen van kerkpaspoorten.
Mevrouw Evelein licht toe dat de overheid een aantal zaken voorschrijft. Zij heeft gesproken met de eigenaren van kerken en moskeeën over hoe hiermee om te gaan zodat niemand buitengesloten wordt. Ook religies die in schoolgebouwen gehuisvest zijn, zijn erbij betrokken. In kerkpaspoorten worden zaken benoemd als de omvang van de gemeente, de opgaven voor de komende tijd en dergelijke. Het gaat om het op weg helpen om het gesprek met elkaar te voeren.
Zij gaat in op het behoud van erfgoed door ontwikkeling. Erfgoed moet aan de voorkant meegenomen worden. Het wordt ook meegenomen met klimaatadaptatie, duurzaamheid en mobiliteit.

De heer Van Andel noemt het gebouw van De Vries Robbé en informeert in hoeverre dit gebouw wordt meegenomen in het ontwikkelperspectief.
Mevrouw Evelein antwoordt dat de plannen voor de Arkelsedijk er al langer zijn. Sinds zij hierbij betrokken is, is het gesprek met de ontwikkelaar goed. Er zal een visie voor de openbare ruimte gemaakt worden waarin het erfgoed wordt meegenomen.
Het erfgoed beleefbaar maken spreekt voor zichzelf. Het verhaal en de gelaagdheid zijn belangrijk. De stad is ook verantwoordelijk voor de monumenten. Zij noemt hiervan voorbeelden. Ook licht zij het Verdrag van Faro nader toe.

De heer De Jong vraagt hoe hiermee verder gegaan wordt en noemt de B&A die nog volgt. Hij pleit ervoor eerst het beleid vast te stellen en een lijstje met prioriteiten op te stellen. Hij pleit er ook voor het fraaie boekwerk aan alle fracties beschikbaar te stellen. In de B&A is het belangrijk het vooral over de hoofdlijnen te hebben.
Wethouder Dansen is het hiermee eens en zegt het jammer te vinden dat er niet meer tijd is voor bespreking. Zij zal zorgen dat alle fracties die het willen een geprint exemplaar van het document krijgen. Het is in ieder geval digitaal beschikbaar. Zij hoopt dat bij de B&A het raamwerk besproken kan worden. Alle plannen die vervolgens gemaakt worden zullen aan de raad worden voorgelegd.

De heer Le Noble merkt op dat er nog veel moet worden uitgewerkt. Wordt ook gedacht aan informeren bij andere gemeenten die een erfgoedbeleid hebben?
Wethouder Dansen antwoordt dat zij toen zij pas wethouder was naar Dordrecht is gegaan om te informeren maar daar gaf men aan dat Gorinchem al veel meer heeft op dit gebied dan Dordrecht zoals de vestingwerkgroep en Oud Gorinchem. We hebben een goede basis en uitgangspositie en er is sprake van een goede samenwerking met alle betrokkenen. Er zal zeker een goed uitvoeringsplan opgesteld kunnen worden.

De heer Le Noble merkt op dat procedurele zaken uitgewerkt moeten worden, zoals met betrekking tot de leges en het benaderen van inwoners.
Mevrouw Evelein geeft aan dat zij het erfgoedbeleid van verschillende steden heeft doorgenomen. Het leuke is dat elke gemeente een eigen DNA en eigen keuzes heeft. Door het Verdrag van Faro en de Omgevingswet is er ook veel in beweging. Zij is ook naar erfgoedacademies geweest en heeft veel gesprekken gevoerd.
Zij licht toe dat het erfgoedbeleid het belangrijkste is en wijst voorts op de bijlagen met betrekking tot de uitvoeringsagenda en een inventarisatie.

De voorzitter bedankt voor de presentatie.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.